

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

14 noiembrie 2013 *

„Trimitere preliminară — Articolul 49 TFUE — Libertatea de stabilire — Articolul 56 TFUE — Libera prestare a serviciilor — Principiile egalității de tratament și nediscriminării — Obligația de transparență — Domeniu de aplicare — Convenție încheiată între entități publice dintr-un stat membru și o întreprindere din acest stat membru — Cesionarea de către aceste entități a activității lor de furnizare de servicii de televiziune, precum și, pentru o durată determinată, a dreptului exclusiv de utilizare a rețelelor lor de cablu unei întreprinderi din statul membru respectiv — Posibilitatea unui operator economic din același stat membru de a invoca articolele 49 TFUE și 56 TFUE în fața instanțelor din acest stat membru — Lipsa unei cereri de ofertă — Justificare — Existența unei convenții anterioare — Tranzacție destinată să pună capăt unui litigiu privind interpretarea acestei convenții — Risc de depreciere a activității cesionate”

În cauza C-221/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Raad van State van België (Belgia), prin decizia din 2 mai 2012, primită de Curte la 11 mai 2012, în procedura

Belgacom NV

împotriva

Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (Integan),

Inter-Media,

West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM),

Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE),

cu participarea:

Telenet NV,

Telenet Vlaanderen NV,

Telenet Group Holding NV,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul A. Rosas, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a zecea, domnii D. Šváby (raportor) și C. Vajda, judecători,

* Limba de procedură: neerlandeza.

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Belgacom NV, de B. Schutysen, avocat;
- pentru Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (Integan), Inter-Media, West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM) și Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE), de D. D’Hooghe și de P. Wytinck, advocaten;
- pentru Telenet NV, Telenet Vlaanderen NV și Telenet Group Holding NV, de T. De Meese, avocat;
- pentru guvernul belgian, de J.-C. Halleux și de C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de S. Depré, avocat;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de C. Colelli, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de T. van Rijn, de I. Rogalski și de A. Tokár, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 49 TFUE și 56 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Belgacom NV (denumită în continuare „Belgacom”), pe de o parte, și patru asociații intermunicipale, Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (Integan), Inter-Media, West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM) și Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE) (denumite în continuare, împreună, „intermunicipalele”), pe de altă parte, cu privire la diverse decizii prin care acestea din urmă au aprobat încheierea, fără cerere de ofertă, a unor convenții care prevăd transferul către Telenet NV (denumită în continuare „Telenet”) al activității lor de furnizare de servicii de televiziune și de contracte de abonament de televiziune subscrise de clienții lor, precum și, pentru o durată determinată, a drepturilor accesorii asupra rețelelor de cablu ale acestora și acordarea unui drept de emfiteoză asupra rețelelor respective.

Cadrul juridic

- 3 Articolul 1 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116) cuprinde următoarele definiții:

„[...]”

(2) (a) «Contractele de achiziții publice» sunt contracte cu titlu oneros, încheiate în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una sau mai multe autorități contractante și care au ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii în sensul prezentei directive.

[...]

(d) «Contractele de achiziții publice de servicii» sunt contracte de achiziții publice, altele decât contractele de achiziții publice de lucrări sau de bunuri, care au ca obiect prestarea de servicii prevăzute în anexa II.

[...]

(4) «Concesionarea serviciilor» este un contract care prezintă aceleași caracteristici ca un contract de achiziții publice de servicii, cu excepția compensației pentru serviciile prestate, care poate consta fie exclusiv în dreptul de exploatare a serviciilor, fie în dreptul de exploatare și o plată.

[...]”

4 Conform articolului 17 din Directiva 2004/18, aceasta nu se aplică în cazul concesionărilor de servicii.

Litigiul principal și întrebările preliminare

5 Intermunicipalele au numai asociați de drept public. Acestea furnizau inițial servicii de difuzare prin cablu utilizând propriile rețele de cablu.

6 În anul 1996, acestea au achiziționat prin intermediul unei societăți cooperative de drept comun, Interkabel, o participație de 1,51 % din capitalul Telenet, cu ocazia creării acestei din urmă societăți, în schimbul aportului la aceasta a drepturilor de utilizare parțială a rețelelor lor de cablu pentru o durată de 50 de ani. Aceste drepturi de utilizare constau într-un drept exclusiv de utilizare a acestor rețele pentru furnizarea serviciilor denumite „de telecomunicații punct-la-punct” și un drept neexclusiv cu privire la serviciile denumite „multimedia”, intermunicipalele păstrând dreptul exclusiv de a utiliza rețelele lor pentru furnizarea de servicii de radiodifuziune.

7 Actul de aport atribuia de asemenea în favoarea Telenet un drept de preempțiune în cazul cesionării drepturilor de proprietate asupra rețelelor de cablu ale intermunicipalelor și un drept preferențial în cazul acordării în favoarea terților a unor drepturi de utilizare a acestora pentru furnizarea de „servicii multimedia”.

8 Ulterior, intermunicipalele au înființat grupul de interes economic IN-DI în scopul furnizării în special de servicii de televiziune digitală interactivă prin intermediul rețelelor lor de cablu.

9 Telenet a formulat o acțiune pe fond și o acțiune privind măsurile provizorii prin care urmărirea interzicerea activității respective, pentru motivul că aceasta ar intra în domeniul „serviciilor de telecomunicații punct-la-punct” în sensul actului de aport din 1996. Statuând prin decizie provizorie, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a admis acțiunea supusă judecății. Ordonanța acestuia a fost atacată cu apel.

10 În același timp, au fost inițiate negocieri între toate părțile în cauză pentru a se ajunge la o tranzacție. Aceste negocieri au condus la încheierea unui acord de principiu pe care organele competente ale intermunicipalelor l-au aprobat prin decizii adoptate în cursul lunii decembrie 2007.

- 11 Acest acord prevedea în special atribuirea în favoarea Telenet a unui drept de emfiteoză asupra rețelelor care aparțin intermunicipalelor pentru o perioadă de 38 de ani, care corespunde duratei reziduale a drepturilor de utilizare a acestora care îi fuseseră acordate inițial în cadrul actului de aport din 1996, în schimbul plății unor diverse contraprestații, în special pentru costuri și amortizări, pentru investițiile de capital, precum și pentru cheltuielile de administrare, de întreținere, de extindere și de îmbunătățire a acestor rețele. În acest mod, întreprinderea respectivă ar avea dreptul exclusiv de folosință asupra acestora din urmă pentru furnizarea de servicii de telefonie, de acces la internet, precum și de televiziune analogică, digitală și interactivă. Astfel, ea va putea să propună de la această dată, pe teritoriul acoperit de rețelele respective, o ofertă care corespunde standardelor comerciale actuale, denumită „triple play”, referitoare la furnizarea combinată a acestor servicii. Acordul amintit prevedea și, printre altele, transferul în favoarea Telenet al activității de furnizare de servicii de televiziune a intermunicipalelor și contracte de abonament pentru aceste servicii. Ansamblul contraprestațiilor avute în vedere era evaluat la 350 de milioane de euro.
- 12 Acordul de principiu amintit a condus la încheierea unui acord final (denumit în continuare „acordul în litigiu”). Valoarea globală a contraprestațiilor datorate de Telenet a ajuns totuși la 425 de milioane de euro, deci cu 5 milioane de euro în plus față de cuantumul unei oferte calificate drept „neobligatorie”, prezentată din inițiativa Belgacom în vederea achiziționării activităților de distribuție a semnalelor de televiziune analogică și digitală ale intermunicipalelor și a contractelor de abonament la aceste servicii, precum și a unor drepturi neexclusive de utilizare a rețelelor de cablu ale intermunicipalelor pentru furnizarea de servicii de difuzare prin cablu. Acest ultim acord a fost finalizat în urma unei noi serii de decizii adoptate de intermunicipale în cursul lunii iunie 2008.
- 13 Aceste din urmă decizii, ca și cele menționate la punctul 10 din prezenta hotărâre, au făcut obiectul unei acțiuni a Belgacom în fața Raad van State van België (Consiliul de Stat din Belgia).
- 14 În prealabil, această societate a interpelat intermunicipalele cu privire la încheierea acordului de principiu, exprimându-și interesul pentru achiziționarea anumitor drepturi al căror transfer era prevăzut de acest acord. Ca răspuns, intermunicipalele au arătat că Belgacom nu putea fi considerată drept un interlocutor potențial, având în vedere restricțiile cuprinse în actul de aport din 1996, precum și faptul că, dacă s-ar transfera societății respective drepturile în cauză, ar însemna să se asigure acesteia o situație de monopol, întrucât Belgacom oferea deja servicii de televiziune complete prin intermediul propriei rețele pe teritoriul acoperit de rețelele de cablu ale intermunicipalelor. Belgacom a replicat în această privință că ultimele rețele puteau face obiectul unei utilizări partajate care ar permite menținerea unei concurențe efective. Ulterior, însă înainte de încheierea acordului în litigiu, Belgacom a făcut oferta amintită la punctul 12 din prezenta hotărâre.
- 15 În cadrul procedurii principale, Belgacom își întemeiază acțiunile în special pe articolele 43 CE și 49 CE, cărora le corespund în prezent articolul 49 TFUE și, respectiv, articolul 56 TFUE. Aceasta susține că principiile egalității de tratament și nediscriminării, precum și principiul proporționalității se impun indiferent care ar fi calificarea dată acordului în litigiu și că nu există niciun motiv imperativ de interes general de natură să justifice faptul că nu a fost organizată o cerere de ofertă înainte de încheierea acordului în litigiu.
- 16 Intermunicipalele, dimpotrivă, susțin că aplicarea principiului egalității nu exclude posibilitatea ca un contract precum cel în discuție în litigiul principal să poată fi încheiat fără o procedură de atribuire deschisă concurenței dacă autoritatea publică care are inițiativa acesteia are motive precise pentru a proceda astfel, motive care, fără a fi legate în mod necesar de interesul general, sunt reale în fapt și admisibile în drept, ceea ce corespunde noțiunii de „împrejurări obiective” în sensul jurisprudenței Curții. Aceasta ar fi situația în speță, având în vedere, pe de o parte, drepturile preferențiale și de preempțiune de care dispunea Telenet în temeiul actului de aport din 1996, care trebuiau considerate drept constitutive ale unui drept exclusiv care exclude o concurență efectivă, și, pe de altă parte,

litigiul existent între intermunicipale și Telenet cu privire la conținutul acestui act de aport, ținând seama de durata previzibilă a procedurilor și de riscul unor sancțiuni dure la care s-ar fi expus intermunicipalele în cazul în care s-ar fi statuat printr-o decizie definitivă că au încălcat acest act.

- 17 Instanța de trimitere arată că toate părțile din procedura principală admit că acordul în litigiu nu intră în domeniul de aplicare al uneia dintre directivele din materia achizițiilor publice. Potrivit instanței respective, indiferent de calificarea acordului în litigiu, deciziile adoptate de intermunicipale referitoare la acesta se înscriu în cadrul unei intervenții publice destinate să reglementeze desfășurarea unei activități economice, iar puterea discreționară de care dispune autoritatea în acest cadru este limitată de principiul egalității și de obligația de transparență. Pe de altă parte, aceasta consideră că, ținând seama de importanța operațiunii în cauză, este probabil ca, în cazul unei cereri de ofertă, să își exprime interesul întreprinderi stabilite în străinătate.
- 18 Această instanță constată că încheierea acordului în litigiu a fost justificată de voința de a pune capăt litigiului intervenit între intermunicipale și Telenet cu privire la conținutul actului de aport din 1996 și că acest litigiu rezulta exclusiv dintr-o evoluție tehnologică pe care părțile contractante nu puteau să o prevadă la data la care actul a fost încheiat. În mod concret, repartizarea drepturilor de utilizare a rețelelor de cablu ale intermunicipalelor, astfel cum a fost realizată prin actul menționat, nu permitea niciuneia dintre părți să ofere servicii de televiziune complete, serviciile de televiziune interactivă făcând obiectul drepturilor exclusive ale Telenet, în timp ce numai intermunicipalele aveau dreptul de a exploata serviciile de difuzare prin cablu.
- 19 Cu toate acestea, instanța menționată constată și că acordul în litigiu depășește ceea ce este necesar pentru a pune capăt litigiului respectiv, modificând radical repartizarea drepturilor de utilizare a rețelelor de cablu ale intermunicipalelor prevăzută în actul de aport din 1996, prin acordarea în favoarea Telenet a unor drepturi care nu îi erau atribuite inițial și care nu făceau obiectul litigiului. Grație acestui acord, în schimbul plății unei contraprestații de 425 de milioane de euro, Telenet are în prezent un drept global de utilizare exclusivă a rețelelor respective care îi permite să propună pe teritoriul acoperit de aceste rețele, care reprezintă aproximativ o treime din zona sa de activitate, servicii complete de televiziune și, în consecință, o ofertă „triple play” care corespunde standardelor comerciale actuale, în același mod în care proceda deja pe celelalte două treimi din zona sa de activitate.
- 20 Instanța de trimitere consideră în plus că existența actului de aport din 1996 nu poate, prin ea însăși, să fie considerată drept o justificare a încheierii acordului în litigiu. Astfel, pe de o parte, ar fi putut să fie creat un sistem de utilizare partajată a rețelei de cablu. Pe de altă parte, drepturile preferențiale și de preempțiune de care dispune Telenet în temeiul acestui act nu au o natură care să împiedice ca mai mulți candidați să fie tratați în mod egal și, în consecință, ca ofertele lor să fie supuse unei examinări comparative reale.
- 21 Această instanță ridică problema dacă contextul general, caracterizat, în afara actului de aport din 1996, de un diferend intervenit ulterior cu privire la conținutul acestui act ca urmare a evoluțiilor tehnologice și de decizia judecătorească intervenită în cadrul acestui diferend, nu ar putea constitui un motiv justificativ pentru lipsa unei cereri de ofertă. Astfel, pe de o parte, transferul în favoarea unui terț al drepturilor care ar fi fost cedate Telenet prin actul respectiv ar fi născut în mod necesar noi litigii și ar fi intensificat insecuritatea juridică. Pe de altă parte, lipsa unei soluții cu privire la diferendul cu Telenet ar fi avut drept consecință ca intermunicipalele să nu fi fost în măsură să furnizeze servicii de televiziune complete o lungă perioadă, ceea ce nu numai că ar fi provocat un prejudiciu economic important, întrucât Belgacom putea, în ceea ce o privește, să ocupe piața, dar ar fi fost și de natură să afecteze consumatorii.

- 22 Într-un astfel de context, instanța menționată ia în considerare posibilitatea ca acordul în litigiu, care materializează tranzacția care pune capăt diferendului intervenit între Telenet și intermunicipale, să poată fi considerat drept o completare legitimă a actului de aport din 1996, mai curând decât o convenție autonomă care poate fi încheiată numai cu respectarea articolelor 49 TFUE și 56 TFUE.
- 23 În sfârșit, instanța de trimitere arată că, în Hotărârea din 21 iulie 2005, Coname (C-231/03, Rec., p. I-7287, punctul 19), Curtea a evocat posibilitatea de a justifica o diferență de tratament constitutivă a unei discriminări indirecte pe motiv de naționalitate, care rezultă din atribuirea directă a unei concesiuni de servicii, prin „împrejurări obiective”. Instanța de trimitere ridică totuși problema conținutului acestei noțiuni în raport cu cel al noțiunii „motive imperative de interes general”.
- 24 În acest context, Raad van State van België a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolele 49 TFUE sau 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că o întreprindere stabilită în Belgia poate invoca în fața unei instanțe belgiene normele fundamentale ale dreptului Uniunii, în special obligația de transparență care rezultă din articolele sus-menționate, în legătură cu o convenție care nu se înscrie în domeniul de aplicare al uneia dintre directivele privind achizițiile publice și prin care o autoritate belgiană transferă unei alte întreprinderi belgiene anumite drepturi fără să fi organizat în prealabil o cerere de ofertă?
- 2) Obiectivul de a nu încălca un cadru contractual existent care în sine nu este contestat și care are un caracter foarte particular, dintre o persoană juridică de drept public și o întreprindere de drept privat care nu se află sub controlul celei dintâi, sau încheierea unei tranzacții ori a unei înțelegeri menite să soluționeze un litigiu existent privind interpretarea cadrului contractual sus-menționat – înțelegere care pornește de la drepturile care le-au fost recunoscute părților printr-o hotărâre provizorie pronunțată de instanță în cadrul procedurii măsurilor provizorii și în absența căreia activitatea [...] respectivă [a acestei persoane juridice] ar fi serios afectată, valoarea sa ar putea fi considerabil diminuată, iar între timp consumatorii ar putea fi privați de serviciile în cauză – pot fi considerate un motiv imperativ de interes general sau cel puțin o împrejurare obiectivă care îndreptățește persoanele juridice de drept public ca, în mod excepțional și prin derogare de la principiul egalității de tratament și de la interdicția discriminării pe motiv de naționalitate, consacrate la articolele 49 TFUE și 56 TFUE, precum și de la obligația de transparență care rezultă din aceste principii, să atribuie direct contractul, fără să organizeze cerere de ofertă?
- 3) În măsura în care răspunsul la a doua întrebare poate fi afirmativ: pentru a nu limita libertățile fundamentale consacrate prin dreptul Uniunii mai mult decât este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit, tranzacția sau înțelegerea sus-menționate trebuie să se limiteze la ceea ce este strict necesar pentru soluționarea litigiului care a luat naștere sau – având în vedere viitoarele diferende legate în mod rezonabil și logic de litigiul respectiv – părțile pot încheia o înțelegere de mai mare întindere, prin care să fie asigurată respectarea intereselor consumatorilor și care să includă în același timp maximizarea valorii activității în cauză transferate?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că un operator economic dintr-un stat membru poate invoca în fața instanțelor din acest stat membru încălcarea obligației de transparență care rezultă din articolele respective în cazul încheierii unei convenții prin care una sau mai multe

entități publice din statul membru în cauză cesionează cu titlu oneros unui operator economic din același stat membru în special dreptul exclusiv de exploatare a rețelelor de difuzare prin cablu, precum și activitatea lor de furnizare de servicii de televiziune și contractele de abonament aferente acestei activități.

- 26 Este necesar să se constate că, independent de modalitățile practice și de calificările stabilite de părți, întrucât transferă în favoarea Telenet activitatea de furnizare de servicii de televiziune a intermunicipalelor și conferă acesteia, mai ales în vederea desfășurării activității respective, dreptul exclusiv de exploatare a rețelelor de cablu ale intermunicipalelor, o convenție precum acordul în litigiu ar trebui să fie analizată ca o concesionare de servicii în sensul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 2004/18.
- 27 Astfel, pe de o parte, întrucât obligă cesionarul să desfășoare activitatea cesionată, o asemenea convenție constituie o achiziție publică privind furnizarea de servicii prevăzute în anexa II la Directiva 2004/18, cu excepția modului de remunerare, contraprestația furnizării de servicii de televiziune constând în dreptul de exploatare a activității în cauză, în conformitate cu definiția prevăzută la articolul menționat 1 alineatul (4). Pe de altă parte, condiția potrivit căreia riscul aferent exploatarea acestei activități trebuie transferat concesionarului (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 11 iunie 2009, *Hans & Christophorus Oymanns*, C-300/07, Rep., p. I-4779, punctul 72, precum și Hotărârea din 10 martie 2011, *Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler*, C-274/09, Rep., p. I-1335, punctul 26 și jurisprudența citată) este îndeplinită de asemenea în cadrul acestei convenții.
- 28 Or, în pofida excluderii concesionării de servicii din domeniul de aplicare al Directivei 2004/18 în temeiul articolului 17 din aceasta, autoritățile publice care atribuie o astfel de concesiune sunt obligate să respecte normele fundamentale ale Tratatului FUE, principiile nediscriminării pe motiv de naționalitate și egalității de tratament, precum și obligația de transparență care rezultă din acestea, din moment ce concesiunea respectivă prezintă un interes transfrontalier cert (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 17 iulie 2008, *ASM Brescia*, C-347/06, Rep., p. I-5641, punctele 58 și 59, precum și jurisprudența citată).
- 29 În ceea ce privește existența unui interes transfrontalier cert, aceasta poate rezulta în special din importanța economică a convenției a cărei încheiere este protejată, din locul de executare a acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea *ASM Brescia*, citată anterior, punctul 62 și jurisprudența citată) sau și din caracteristicile tehnice (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 mai 2008, *SECAP și Santorso*, C-147/06 și C-148/06, Rep., p. I-3565, punctul 24).
- 30 Revine instanței de trimitere să procedeze la o apreciere nuanțată a tuturor elementelor relevante în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 decembrie 2009, *Serrantoni și Consorzio stabile edili*, C-376/08, Rep., p. I-12169, punctul 25 și jurisprudența citată), ceea ce aceasta pare să fi făcut în speță, întrucât a constatat că, având în vedere importanța convenției în discuție în litigiul principal, este probabil ca, în cazul unei cereri de ofertă, să își fi exprimat interesul întreprinderi stabilite în alte state membre.
- 31 Trebuie să se precizeze și că există un interes transfrontalier cert fără să fie necesar ca un operator economic să își fi manifestat efectiv interesul. Acest lucru este valabil în special atunci când, la fel ca în cadrul cauzei principale, litigiul privește lipsa de transparență care a însoțit convenția în cauză. Astfel, într-o asemenea situație, operatorii economici stabiliți în alte state membre nu au o posibilitate reală de a își manifesta interesul în vederea obținerii acestei concesiuni (a se vedea în acest sens Hotărârea *Coname*, citată anterior, punctul 18, și Hotărârea din 13 octombrie 2005, *Parking Brixen*, C-458/03, Rec., p. I-8585, punctul 55).

- 32 În plus, odată stabilită existența unui interes transfrontalier cert cu privire la atribuirea unei anumite concesiuni de servicii, de obligația de transparență care revine autorității concedente beneficiază oricare potențial ofertant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 aprilie 2010, Wall, C-91/08, Rep., p. I-2815, punctul 36), chiar dacă acesta este stabilit în același stat membru ca autoritatea respectivă.
- 33 În orice caz, trebuie să se precizeze că dreptul Uniunii ar impune aceleași cerințe autorității concedente dacă convenția în discuție în litigiu principal nu ar obliga cesionarul să desfășoare activitatea cesionată, astfel încât această convenție ar presupune, așadar, o autorizare de a desfășura o activitate economică. Astfel, o asemenea autorizare nu se diferențiază de o concesiune de servicii în ceea ce privește obligația de a respecta normele fundamentale ale tratatului și principiile care decurg din acesta, din moment ce desfășurarea acestei activități este de natură să intereseze în mod potențial operatori economici stabiliți în alte state membre (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 3 iunie 2010, Sporting Exchange, C-203/08, Rep., p. I-4695, punctele 46 și 47, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2010, Engelmann, C-64/08, Rep., p. I-8219, punctele 51-53).
- 34 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la prima întrebare adresată că articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că un operator economic dintr-un stat membru poate invoca în fața instanțelor din acest stat membru încălcarea obligației de transparență ce rezultă din aceste articole, care ar fi fost săvârșită în cadrul încheierii unei convenții prin care una sau mai multe entități publice din statul membru în cauză fie au atribuit unui operator economic din același stat membru o concesiune de servicii care prezintă un interes transfrontalier cert, fie au acordat unui operator economic dreptul exclusiv de desfășurare a unei activități economice care prezintă un astfel de interes.

Cu privire la a doua întrebare

- 35 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal pot fi considerate drept motive imperative de interes general sau împrejurări obiective de natură să justifice atribuirea directă de către entități publice, unui operator economic, a unei concesiuni de servicii privind o activitate de furnizare de servicii de televiziune desfășurată de aceste entități prin intermediul rețelelor de cablu care le aparțin, prin derogare de la principiile egalității de tratament și nediscriminării consacrate de articolele menționate.
- 36 Împrejurările astfel vizate sunt voința de a respecta anumite drepturi pe care, printr-o convenție preexistentă, entitățile în cauză le-au acordat acestui operator cu privire la utilizarea rețelelor de cablu respective, precum și voința de a încheia o tranzacție pentru a pune capăt unui litigiu referitor la conținutul acestor drepturi, ținând seama de o hotărâre provizorie pronunțată de instanță, evitând în același timp deprecierea activității amintite de furnizare a serviciilor de televiziune desfășurate de entitățile respective prin intermediul rețelelor în cauză și permițând ca o ofertă comercială completă să fie propusă abonaților acestor servicii.
- 37 Trebuie amintit că, în măsura în care o concesiune de servicii prezintă un interes transfrontalier cert, atribuirea sa, în lipsa oricărei transparențe, unei întreprinderi situate în statul membru în a cărui jurisdicție se află autoritatea contractantă constituie o diferență de tratament în detrimentul întreprinderilor situate într-un alt stat membru care pot să fie interesate de această concesiune. Prin excluderea tuturor întreprinderilor respective, o astfel de diferență de tratament este în principal în defavoarea acestora din urmă și, în consecință, constituie o discriminare indirectă în funcție de naționalitate, interzisă, în principiu, în temeiul articolelor 49 TFUE și 56 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea ASM Brescia, citată anterior, punctele 59 și 60, precum și jurisprudența citată).

- 38 Prin excepție, o astfel de măsură poate fi admisă în temeiul unuia dintre motivele prevăzute la articolul 52 TFUE sau poate fi justificată, conform jurisprudenței Curții, de motive imperative de interes general (a se vedea prin analogie Hotărârea Engelmann, citată anterior, punctele 51 și 57, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 10 mai 2012, *Duomo Gpa și alții*, C-357/10-C-359/10, punctul 39, precum și jurisprudența citată). În această ultimă privință, din coroborarea punctelor 51 și 57 din Hotărârea Engelmann, citată anterior, reiese că nu trebuie să se facă distincție între împrejurările obiective și motivele imperative de interes general. Astfel, asemenea împrejurări trebuie să constituie, în ultimă instanță, un motiv imperativ de interes general.
- 39 Or, motivele menționate în prezenta întrebare preliminară, indiferent dacă sunt luate în considerare în mod izolat sau împreună, nu pot fi considerate drept motive imperative de interes general.
- 40 Desigur, trebuie să se admită că principiul securității juridice, care este un principiu general al dreptului Uniunii, este de natură să justifice ca efectele juridice ale unei convenții să fie respectate, inclusiv, în măsura în care acest principiu impune, în cazul unei convenții încheiate înainte ca Curtea să se fi pronunțat asupra implicațiilor dreptului primar cu privire la convențiile de acest tip și care, ulterior, se dovedește a fi contrară unora dintre implicațiile respective (a se vedea în acest sens Hotărârea ASM Brescia, citată anterior, punctele 69 și 70). Cu toate acestea, principiul menționat nu poate fi invocat pentru a da unei convenții o extindere contrară principiilor egalității de tratament și nediscriminării, precum și obligației de transparență care rezultă din acestea. Este indiferent, în această privință, că această extindere poate constitui o soluție rezonabilă aptă să pună capăt unui litigiu intervenit între părțile în cauză, din motive total independente de voința lor, cu privire la conținutul convenției existente între acestea.
- 41 Pe de altă parte, în ceea ce privește riscul de depreciere a unei activități de natură economică desfășurate de o entitate publică în temeiul unui cadru convențional preexistent care se dovedește necorespunzător ținând seama de evoluția contextului tehnico-comercial, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că rațiuni de natură economică nu pot fi admise ca motive imperative de interes general de natură să justifice o restricție privind o libertate fundamentală garantată de tratat (a se vedea Hotărârea din 16 februarie 2012, *Costa și Cifone*, C-72/10 și C-77/10, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 42 În această privință, este necesar să se constate că împrejurarea că încheierea acordului în litigiu ar coincide cu interesul consumatorilor, care, în lipsa acordului, nu ar putea beneficia de televiziune interactivă sau de o ofertă combinată de servicii atractivă din punct de vedere comercial, nu se distinge în mod real de motivul privind deprecierea activității respective, ci este, dimpotrivă, strâns legată de acesta. Astfel, această împrejurare nu privește toți consumatorii prezenți pe teritoriul acoperit de rețelele de cablu ale intermunicipalelor, ci numai pe cei care au abonament la serviciile de televiziune care erau furnizate de acestea din urmă în cadrul activității a cărei cesionare în favoarea Telenet constituie obiectul cauzei principale, iar imposibilitatea ca intermunicipalele să propună acestor abonați anumite servicii ca urmare a repartizării drepturilor de utilizare a rețelilor de cablu reglementate prin actul de aport din 1996 explică pierderea de atractivitate a ofertei comerciale pe care o pot prezenta pe piață și, așadar, deprecierea activității respective.
- 43 În sfârșit, este necesar să se precizeze că considerații care, luate în calcul în mod izolat, nu constituie motive imperative de interes general care să justifice nerespectarea principiilor egalității de tratament și nediscriminării, precum și a obligației de transparență nu pot dobândi această calitate prin simplul fapt al cumulării lor.
- 44 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la a doua întrebare adresată că articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că:
- voința de a nu încălca anumite drepturi pe care, printr-o convenție preexistentă, entități publice le-au acordat unui operator economic cu privire la utilizarea rețelilor de cablu care le aparțin nu poate justifica să se dea acestei convenții o extindere contrară dreptului Uniunii sub forma unei

atribuiri directe a unei concesiuni de servicii sau a unui drept exclusiv de a desfășura o activitate care prezintă un interes transfrontalier cert, chiar dacă aceasta ar fi în vederea soluționării unui litigiu intervenit între părțile în cauză, din motive total independente de voința lor, cu privire la conținutul acestei convenții;

- motive de natură economică, precum voința de a evita deprecierea unei activități economice, nu constituie motive imperative de interes general de natură să justifice atribuirea directă a unei concesiuni de servicii privind această activitate sau a unui drept exclusiv de a desfășura activitatea respectivă și care prezintă un interes transfrontalier cert, prin derogare de la principiile egalității de tratament și nediscriminării consacrate de articolele menționate.

Cu privire la a treia întrebare

- 45 Având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare adresată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

- 1) **Articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că un operator economic dintr-un stat membru poate invoca în fața instanțelor din acest stat membru încălcarea obligației de transparență ce rezultă din aceste articole, care ar fi fost săvârșită în cadrul încheierii unei convenții prin care una sau mai multe entități publice din statul membru în cauză fie au atribuit unui operator economic din același stat membru o concesiune de servicii care prezintă un interes transfrontalier cert, fie au acordat unui operator economic dreptul exclusiv de desfășurare a unei activități economice care prezintă un astfel de interes.**
- 2) **Articolele 49 TFUE și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că:**
 - **voința de a nu încălca anumite drepturi pe care, printr-o convenție preexistentă, entități publice le-au acordat unui operator economic cu privire la utilizarea rețelelor de cablu care le aparțin nu poate justifica să se dea acestei convenții o extindere contrară dreptului Uniunii sub forma unei atribuiri directe a unei concesiuni de servicii sau a unui drept exclusiv de a desfășura o activitate care prezintă un interes transfrontalier cert, chiar dacă aceasta ar fi în vederea soluționării unui litigiu intervenit între părțile în cauză, din motive total independente de voința lor, cu privire la conținutul acestei convenții;**
 - **motive de natură economică, precum voința de a evita deprecierea unei activități economice, nu constituie motive imperative de interes general de natură să justifice atribuirea directă a unei concesiuni de servicii privind această activitate sau a unui drept exclusiv de a desfășura activitatea respectivă și care prezintă un interes transfrontalier cert, prin derogare de la principiile egalității de tratament și nediscriminării consacrate de articolele menționate.**

Semnături